

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2026. № 4.

ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.74>

УДК 330.341.1:658.14:658.016

P. I. Mahiiiovych,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4240-4954>

ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

R. Mahiiiovych,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology named after S. Z. Gzhytsky

INNOVATIVE STRATEGY AS A KEY FACTOR OF ENTERPRISE COMPETITIVENESS

У статті досліджено інноваційну стратегію підприємства як ключовий фактор забезпечення його конкурентоспроможності в умовах глобалізації, цифрової трансформації економіки та посилення ринкової конкуренції. Розкрито економічну сутність інноваційної стратегії, її зміст, функції та місце в системі стратегічного управління підприємством.

Визначено, що інноваційна стратегія виступає важливим інструментом формування довгострокових конкурентних переваг, який забезпечує ефективне використання науково-технічного потенціалу, впровадження інноваційних технологій, продуктів і управлінських рішень, а також підвищення адаптивності підприємства до змін зовнішнього середовища.

Проаналізовано основні теоретичні підходи до класифікації інноваційних стратегій, зокрема залежно від рівня інноваційності, характеру ринкової поведінки підприємства, ступеня ризику та стратегічних орієнтирів розвитку. Узагальнено етапи формування інноваційної стратегії, що включають аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, оцінку його інноваційного потенціалу, формування стратегічних цілей, вибір пріоритетних напрямів інноваційного розвитку та розробку механізмів практичної реалізації. Особливу увагу приділено взаємозв'язку інноваційної стратегії з фінансовим забезпеченням підприємства, оскільки ефективність інноваційної діяльності значною мірою залежить від обсягу інвестиційних ресурсів, їх раціонального розподілу та оптимізації фінансових потоків. Доведено, що результативність інноваційних процесів визначається здатністю підприємства забезпечувати баланс між ризиком і очікуваною дохідністю інноваційних проєктів.

Обґрунтовано, що впровадження інноваційної стратегії сприяє підвищенню гнучкості та адаптивності підприємства, зміцненню його ринкових позицій, зростанню конкурентоспроможності та формуванню стійких конкурентних переваг у довгостроковій перспективі. Водночас визначено основні проблеми та бар'єри, що стримують інноваційний розвиток підприємств, серед яких недостатній рівень фінансування, високий рівень ризиків інноваційної діяльності та недосконалість інституційного середовища.

Запропоновано напрями удосконалення процесу формування та реалізації інноваційної стратегії підприємства, які передбачають її інтеграцію в систему стратегічного управління, активізацію інвестиційної

діяльності, розвиток інноваційної культури, удосконалення управлінських інструментів, а також підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства в умовах цифрової економіки та глобальних викликів.

The article examines the innovation strategy of an enterprise as a key factor in ensuring its competitiveness under conditions of globalization, digital transformation of the economy, and increasing market competition. The economic essence of the innovation strategy, its content, functions, and place within the enterprise strategic management system are revealed. It is determined that the innovation strategy serves as an important tool for forming long-term competitive advantages, ensuring the effective use of scientific and technological potential, the implementation of innovative technologies, products, and managerial decisions, as well as enhancing the enterprise's adaptability to changes in the external environment.

The main theoretical approaches to the classification of innovation strategies are analyzed, in particular depending on the level of innovativeness, the nature of the enterprise's market behavior, the degree of risk, and strategic development orientations. The stages of forming an innovation strategy are summarized, including the analysis of the enterprise's external and internal environment, assessment of its innovation potential, formulation of strategic goals, selection of priority areas of innovative development, and development of mechanisms for practical implementation. Particular attention is paid to the relationship between the innovation strategy and the financial support of the enterprise, as the effectiveness of innovation activity largely depends on the volume of investment resources, their rational allocation, and optimization of financial flows. It is proven that the effectiveness of innovation processes is determined by the enterprise's ability to maintain a balance between risk and expected return on innovative projects.

It is substantiated that the implementation of an innovation strategy contributes to enhancing the enterprise's flexibility and adaptability, strengthening

its market position, increasing competitiveness, and forming sustainable competitive advantages in the long term. At the same time, the main problems and barriers hindering the innovative development of enterprises are identified, including insufficient funding, a high level of innovation risks, and an imperfect institutional environment.

Directions for improving the process of forming and implementing an enterprise innovation strategy are proposed. They include its integration into the strategic management system, intensification of investment activity, development of an innovation culture, improvement of managerial tools, and enhancement of the enterprise's competitiveness in the conditions of the digital economy and global challenges.

Ключові слова: *інноваційна стратегія, конкурентоспроможність підприємства, стратегічне управління, інноваційна діяльність, фінансове забезпечення, інноваційний розвиток, конкурентні переваги.*

Keywords: *innovation strategy, enterprise competitiveness, strategic management, innovation activity, financial support, innovative development, competitive advantages.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах динамічного розвитку економіки, посилення глобалізаційних процесів та загострення конкурентної боротьби підприємства стикаються з необхідністю постійного вдосконалення своєї діяльності та пошуку нових джерел конкурентних переваг. Традиційні методи управління та забезпечення ефективності поступово втрачають свою дієвість, що зумовлює зростання ролі інновацій як ключового чинника розвитку підприємств. У цьому контексті особливого значення набуває формування інноваційної стратегії, яка визначає довгострокові напрями розвитку та забезпечує адаптацію підприємства до змін зовнішнього середовища. Разом із тим, незважаючи на

значну увагу до проблем інноваційного розвитку, на практиці підприємства часто стикаються з труднощами у розробці та реалізації ефективної інноваційної стратегії. Це пов'язано з високим рівнем невизначеності, обмеженістю ресурсів, недостатнім рівнем інноваційної культури, а також відсутністю системного підходу до управління інноваційними процесами. Як наслідок, інноваційна діяльність багатьох підприємств має фрагментарний характер і не забезпечує очікуваного рівня конкурентоспроможності. Виникає суперечність між зростаючою потребою підприємств у формуванні інноваційної стратегії як інструменту забезпечення довгострокових конкурентних переваг та недостатнім рівнем методичного забезпечення її розробки і реалізації. Саме інноваційна стратегія визначає здатність підприємства формувати, підтримувати та розвивати стійкі конкурентні переваги, що безпосередньо впливає на рівень його конкурентоспроможності на ринку.

Особливої актуальності зазначена проблема набуває в умовах цифрової трансформації економіки, коли швидкість змін технологій і бізнес-моделей значно зростає. Підприємства, які не інтегрують інновації у свою стратегічну діяльність, ризикують втратити позиції на ринку або взагалі припинити існування. Водночас ефективне поєднання стратегічного управління та інноваційної діяльності дозволяє створювати унікальні конкурентні переваги, підвищувати продуктивність і забезпечувати стійкий розвиток підприємства.

З наукової точки зору проблема полягає у необхідності поглиблення теоретичних засад формування інноваційної стратегії підприємства та визначення механізмів її впливу на конкурентоспроможність. Незважаючи на наявність значної кількості досліджень у сфері стратегічного управління та інновацій, питання їх інтеграції в єдину ефективну систему управління підприємством залишається недостатньо розробленим.

З практичної точки зору актуальність дослідження обумовлена потребою розробки дієвих рекомендацій щодо формування та реалізації інноваційної стратегії, які б враховували сучасні виклики бізнес-середовища.

Це дозволить суб'єктам господарювання підвищити рівень своєї конкурентоспроможності, ефективніше використовувати наявні ресурси та забезпечити довгострокову стабільність розвитку. Таким чином, проблема формування інноваційної стратегії як ключового фактора конкурентоспроможності підприємства є комплексною, багатогранною, що зумовлює необхідність подальшого поглиблення теоретичних досліджень та розробки практичних рекомендацій щодо її ефективної реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування інноваційної стратегії підприємства та її впливу на конкурентоспроможність є предметом дослідження численних вітчизняних і зарубіжних учених. Теоретичні засади інноваційного розвитку були закладені у працях Й. Шумпетера, який розглядав інновації як ключовий фактор економічного зростання, структурних змін і конкурентної боротьби [3]. Подальший розвиток його ідей знайшов відображення у дослідженнях М. Портер, П. Друкер, К. Фрімен, які обґрунтували визначальну роль інновацій у формуванні конкурентних переваг та стратегічного розвитку підприємств. Водночас І. Ансофф заклав основи стратегічного управління, що стали підґрунтям для дослідження інноваційних стратегій підприємств [6]. Дослідження ролі інноваційної стратегії у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства останніми роками привертають значну увагу науковців у світі, праці яких підтверджують її позитивний вплив на конкурентоспроможність підприємства.

Значний внесок у розвиток теорії інноваційної стратегії та інноваційного розвитку підприємств здійснили українські науковці. Зокрема, В. Гєєць, досліджуючи макроекономічні аспекти інноваційного розвитку, виявив їх вплив на конкурентоспроможність національної економіки [4]. А. Чухно обґрунтовує роль інновацій у трансформації економічних систем і формуванні нової моделі розвитку [10]. У працях О. Амоша значна увага приділяється інноваційному розвитку суб'єктів господарювання та механізмам підвищення їх ефективності [1]. У сучасних наукових працях

українських дослідників інноваційна стратегія розглядається як невід'ємна складова загальної стратегії підприємства. Науковці підкреслюють, що саме інноваційна складова забезпечує формування довгострокових конкурентних переваг, підвищення адаптивності підприємств до змін зовнішнього середовища та їх стійкість у конкурентній боротьбі. Зокрема, акцентується увага на необхідності інтеграції інноваційної діяльності у систему стратегічного управління та узгодження її з фінансовими можливостями підприємства [2]. Дослідження Ю. М. Мельника розглядають інноваційну стратегію підприємства як джерело конкурентних переваг, окреслюючи інструменти оцінки інноваційних ідей і ризики, пов'язані з їх впровадженням [7]. Н. Тюхтенко аналізує особливості управління конкурентоспроможністю в рамках інноваційної стратегії підприємства, зосереджуючись на інтелектуалізації процесів та формуванні конкурентних переваг у контексті Індустрії 4.0, яка полягає у впровадженні цифрових технологій, автоматизації виробничих процесів, використанні кіберфізичних систем, інтернету речей, великих даних і штучного інтелекту з метою підвищення ефективності діяльності підприємства, його гнучкості та здатності швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища [9].

Вагомий напрям досліджень пов'язаний із класифікацією інноваційних стратегій та визначенням умов їх ефективного застосування. У науковій літературі узагальнено різні типи інноваційних стратегій залежно від рівня інноваційного потенціалу підприємства, ступеня ризику, характеру ринкової поведінки та особливостей галузевого середовища. Це дозволяє підприємствам обирати оптимальні стратегічні орієнтири розвитку з урахуванням власних ресурсних можливостей [2]. Окрему увагу приділено питанням стратегічного управління інноваціями. Дослідники наголошують, що інноваційна діяльність має носити системний характер і бути інтегрованою у загальну систему управління підприємством. При цьому важливу роль відіграє процес комерціалізації інновацій, який забезпечує перетворення науково-технічних розробок у реальні економічні результати та

конкурентні переваги [3]. Г. Капінос і К. Ларіонова розглядають стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства як основу підвищення конкурентоспроможності, акцентуючи увагу на теоретико-методологічних засадах та практичних механізмах інтеграції інновацій у стратегію [5]. В. Опалько, М. Дроботова та М. Сологуб досліджують інноваційні стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах глобальних змін ринку, що підкреслює потребу адаптації стратегії до сучасних ринкових викликів [8].

Суттєвий науковий інтерес викликають також дослідження етапів формування та реалізації інноваційної стратегії. Більшість науковців виділяють такі ключові стадії, як: аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, оцінка інноваційного потенціалу, формування стратегічних цілей, вибір альтернатив розвитку та контроль результатів реалізації стратегії. Такий підхід забезпечує підвищення ефективності управління інноваційною діяльністю підприємства [7]. Водночас значна кількість наукових праць присвячена аналізу впливу інноваційної діяльності на конкурентоспроможність підприємств. Доведено, що впровадження інновацій безпосередньо впливає на зміцнення ринкових позицій підприємства, підвищення його прибутковості та здатності адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Інновації розглядаються як ключовий фактор формування довгострокових конкурентних переваг [5; 8].

Разом із тим, незважаючи на значну кількість наукових досліджень, залишається низка невирішених питань. Зокрема, потребують подальшого вивчення механізми інтеграції інноваційної стратегії у систему стратегічного управління підприємством, методичні підходи до оцінки її ефективності та впливу на конкурентоспроможність, а також інструменти адаптації до умов цифрової трансформації економіки. Недостатньо дослідженими залишаються й практичні аспекти реалізації інноваційних стратегій у різних галузях. Таким чином, попри значний науковий інтерес до проблеми, зберігається

потреба у подальших дослідженнях, спрямованих на розроблення дієвих механізмів забезпечення конкурентоспроможності підприємств.

Загалом аналіз наукової літератури свідчить, що інноваційна стратегія розглядається як ключовий чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств, що підтверджується як зарубіжними систематичними оглядами, так і вітчизняними емпіричними та теоретичними дослідженнями. Водночас актуальними залишаються питання її впровадження на різних стадіях життєвого циклу підприємства та оцінювання ефективності в умовах цифровізації й глобальних викликів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження інноваційної стратегії підприємства як ключового чинника конкурентоспроможності та обґрунтування напрямів її ефективного впровадження в умовах сучасного ринкового середовища.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- проаналізувати теоретичні засади інноваційної стратегії підприємства та її роль у формуванні конкурентоспроможності;
- дослідити інноваційну стратегію як ключовий фактор конкурентоспроможності підприємства в умовах цифрової трансформації економіки;
- обґрунтувати напрями удосконалення інноваційної стратегії з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування та реалізація інноваційної стратегії підприємства в умовах посилення глобальної конкуренції та цифрової трансформації економіки набуває особливої актуальності. У науковій літературі існує значна кількість підходів до трактування поняття «інноваційна стратегія», що зумовлює певну неоднозначність та суперечливість у його визначенні. Багато дослідників по-різному інтерпретують його зміст, вкладаючи відмінні акценти в сутність даної категорії. Також слід зазначити, що в економічних джерелах одне й те саме явище часто позначається різними термінами, зокрема: «інноваційна

стратегія», «стратегія інновацій», «стратегія інноваційного розвитку», «стратегія розвитку інноваційної діяльності», «стратегія управління інноваційною діяльністю». Тому інноваційна стратегія розглядається як ключовий інструмент забезпечення конкурентоспроможності підприємства, що визначає його довгострокові орієнтири розвитку та спрямована на створення, впровадження і комерціалізацію інновацій. Вона дозволяє підприємству адаптуватися до змін зовнішнього середовища, підвищувати ефективність діяльності та формувати стійкі конкурентні переваги на основі використання науково-технічного потенціалу.

Адже інноваційні процеси в сучасному ринковому середовищі відіграють ключову роль для розвитку підприємств та національної економіки загалом. Впровадження інновацій сприяє зростанню обсягів виробництва та реалізації продукції, зниженню витрат, підвищенню фінансово-господарських показників, зокрема рентабельності, фондоозброєності та продуктивності праці. Крім того, інновації сприяють посиленню конкурентоспроможності підприємств та поліпшенню соціально-економічного стану суспільства.

Інноваційна стратегія – це системне планування та управління інноваційною діяльністю підприємства, спрямоване на досягнення довгострокових конкурентних переваг. Вона включає визначення пріоритетних напрямів впровадження нових технологій, розробку нових продуктів і послуг, оптимізацію бізнес-процесів та управління ресурсами [2].

За визначенням Ю. М. Мельника, інноваційна стратегія – це структурований набір рішень, спрямованих на інтеграцію інновацій у загальну стратегію розвитку підприємства. Це дозволяє підприємству не лише реагувати на зміни ринку, а й формувати нові можливості та створювати стійкі конкурентні переваги [7]. Інші вітчизняні дослідники зазначають, що інноваційна стратегія формує конкурентні переваги через поєднання технологічних, організаційних та маркетингових інновацій, що дозволяє

підприємству забезпечити сталий розвиток навіть в умовах економічної нестабільності [5; 9].

Вважається, що конкурентоспроможність підприємства безпосередньо залежить від ефективності його інноваційної стратегії. Підприємства, які активно впроваджують інновації, здатні швидше адаптуватися до змін зовнішнього середовища, створювати унікальні продукти та послуги, підвищувати ефективність виробничих і управлінських процесів, а також зміцнювати власні ринкові позиції [1].

Теоретичні підходи до визначення сутності інноваційної стратегії підприємства та її ролі у формуванні конкурентоспроможності свідчать, що вона трактується як багатогранна економічна категорія. У науковій літературі інноваційну стратегію розглядають як: механізм розподілу ресурсів для досягнення цілей інноваційного розвитку; комплексний план дій у сфері інноваційної діяльності; інструмент досягнення цілей, що базується на впровадженні нововведень; систему заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності підприємства; цілеспрямовану діяльність щодо визначення перспективних напрямів розвитку; систему дій, орієнтовану на досягнення довгострокових цілей інноваційним шляхом із урахуванням впливу зовнішнього та внутрішнього середовища; а також як стратегічний підхід до пошуку та реалізації якісних змін у діяльності підприємства та управління ними.

Узагальнення наукових підходів дає підстави стверджувати, що інноваційна стратегія є складовою системи стратегічного управління підприємством і визначає напрям його інноваційного розвитку. Вона охоплює сукупність управлінських рішень щодо впровадження нових технологій, удосконалення продукції, оптимізації бізнес-процесів та розвитку організаційних структур. Залежно від конкурентної поведінки підприємства та його стратегічних цілей виокремлюють основні типи інноваційних стратегій: стратегію лідерства в інноваціях, що передбачає активне впровадження нововведень та формування технологічної переваги; стратегію

диференціації через інновації, яка орієнтована на створення унікальних продуктів і послуг; а також стратегію фокусування на конкретному сегменті ринку, що передбачає концентрацію інноваційних зусиль на вузькому ринковому сегменті з високою доданою вартістю [9].

Формування інноваційної стратегії ґрунтується на ефективному використанні інноваційного потенціалу підприємства, рівні кваліфікації персоналу та здатності генерувати й реалізовувати інноваційні рішення. Цей процес має поетапний характер і передбачає аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства із застосуванням SWOT- та PESTEL-аналізу, оцінювання інноваційного потенціалу (наявність ресурсів, технологій, компетентного персоналу), визначення стратегічних цілей, вибір пріоритетних напрямів інноваційного розвитку та розроблення механізмів їх реалізації. Важливим етапом є також визначення джерел фінансування інноваційної діяльності, оскільки достатній обсяг інвестиційних ресурсів є необхідною умовою ефективного впровадження інновацій. У цьому контексті особлива увага приділяється оптимізації фінансових потоків, мінімізації ризиків та забезпеченню економічної доцільності інноваційних проєктів.

Особливого значення інноваційна стратегія набуває в умовах цифрової трансформації економіки, що характеризується активним впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, автоматизацією виробничих процесів, використанням великих даних і штучного інтелекту. У таких умовах вона виступає не лише інструментом розвитку, а й визначальним фактором конкурентоспроможності підприємства. Її реалізація забезпечує підвищення адаптивності підприємства до змін ринкового середовища, зростання ефективності управлінських процесів, формування нових джерел створення доданої вартості та інтеграцію у глобальні інноваційні екосистеми.

Впровадження інноваційної стратегії позитивно впливає на рівень конкурентоспроможності підприємства, що проявляється у підвищенні продуктивності праці, зростанні ефективності використання ресурсів, розширенні ринкової частки та зміцненні конкурентних позицій у

довгостроковій перспективі. Водночас ефективність інноваційної стратегії значною мірою залежить від здатності підприємства забезпечити баланс між інноваційними ризиками та очікуваною економічною віддачею.

Слід зазначити, що нині існує низка проблем, які ускладнюють формування та реалізацію ефективних інноваційних стратегій підприємств. Серед основних із них – недостатній рівень фінансування інноваційної діяльності, високі ризики впровадження інновацій, обмежена взаємодія між науковими установами та бізнесом, а також недосконалість інституційного середовища. Додатково негативний вплив має низький рівень комерціалізації результатів наукових досліджень та недостатня мотивація підприємств до впровадження інновацій. Важливим зовнішнім чинником, що суттєво посилив зазначені проблеми, є воєнний стан в Україні, який призвів до порушення виробничо-логістичних ланцюгів, скорочення інвестиційної активності та зростання невизначеності для бізнесу. У сукупності ці чинники уповільнюють інноваційні процеси та обмежують формування стійких конкурентних переваг підприємств у довгостроковій перспективі.

Емпіричні дослідження показують, що ефективна реалізація інноваційної стратегії потребує комплексного управління, включаючи: інтеграцію інноваційної діяльності у корпоративну структуру; визначення ключових показників ефективності (KPI) інноваційних проєктів; стимулювання інноваційної культури серед персоналу; використання цифрових технологій для прискорення процесу комерціалізації інновацій [8]. Впровадження таких заходів дозволяє підприємству не лише підтримувати наявні конкурентні переваги, а й формувати нові ринкові можливості та сегменти споживачів, що підсилює його стратегічні позиції на ринку.

Систематизовані пропозиції щодо вдосконалення інноваційної стратегії підприємства з урахуванням зазначених практичних аспектів подано у таблиці 1, що забезпечує комплексний підхід до підвищення його конкурентоспроможності.

**Таблиця 1. Комплекс заходів для оптимізації інноваційної стратегії
та підвищення конкурентоспроможності підприємств**

Напрямок удосконалення	Суть пропозиції	Очікуваний результат
Удосконалення теоретичної бази	Впровадження системного підходу до формування інноваційної стратегії з урахуванням взаємозв'язку з конкурентоспроможністю	Підвищення обґрунтованості управлінських рішень
Інтеграція інновацій у стратегію	Включення інноваційної складової до загальної стратегії розвитку підприємства	Формування стійких конкурентних переваг
Аналіз конкурентного середовища	Використання сучасних методів аналізу (SWOT, PEST, конкурентний аналіз) для визначення напрямів інновацій	Підвищення адаптивності підприємства
Розвиток інноваційного потенціалу	Інвестування у НДДКР, підвищення кваліфікації персоналу, розвиток інноваційної культури	Зростання інноваційної активності
Цифровізація бізнес-процесів	Впровадження цифрових технологій (Big Data, CRM, ERP-системи) у діяльність підприємства	Підвищення ефективності та швидкості управління
Оцінка ефективності інновацій	Запровадження KPI для оцінки результативності інноваційної діяльності	Контроль і підвищення ефективності інновацій
Управління ризиками	Розробка механізмів мінімізації ризиків інноваційних проєктів	Зниження рівня невизначеності
Комерціалізація інновацій	Створення механізмів впровадження інновацій у ринкову діяльність	Зростання прибутковості підприємства
Гнучкість стратегії	Регулярне оновлення інноваційної стратегії відповідно до змін зовнішнього середовища	Підвищення конкурентоспроможності
Орієнтація на довгостроковий розвиток	Формування стратегічних цілей з урахуванням інноваційного розвитку	Забезпечення стійкого розвитку підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [1; 6; 8; 9].

Запропоновані напрями вдосконалення інноваційної стратегії підприємства формують її комплексність, адаптивність та орієнтацію на створення довгострокових конкурентних переваг. Їх реалізація сприятиме підвищенню ефективності інноваційної діяльності, зміцненню ринкових позицій підприємства та стійкому розвитку в умовах динамічного бізнес-середовища. Крім того, впровадження запропонованих заходів дозволить підвищити рівень інноваційної активності підприємства та покращити

використання його ресурсного потенціалу. Важливим результатом також стане посилення здатності підприємства до адаптації в умовах зовнішніх змін та посилення конкуренції. У довгостроковій перспективі це створить передумови для формування стабільної конкурентної позиції на ринку та підвищення його інвестиційної привабливості.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Інноваційна стратегія підприємства виступає ключовим чинником забезпечення його конкурентоспроможності. Вона дозволяє підприємству адаптуватися до швидких змін ринкового середовища, створювати унікальні продукти та послуги, оптимізувати внутрішні процеси, підвищувати ефективність використання ресурсів та зміцнювати ринкові позиції. Завдяки інноваційній стратегії підприємство здатне не лише реагувати на зовнішні виклики, а й проактивно (ініціативно, випереджально) формувати власні конкурентні переваги, що забезпечує стійкість та довгостроковий розвиток.

Аналіз наукових досліджень свідчить про тісний взаємозв'язок між інноваціями та стратегічним управлінням: стратегія визначає напрями інноваційної діяльності, а ефективна реалізація інновацій сприяє зростанню конкурентоспроможності, підвищенню продуктивності та прибутковості підприємства. Особливо важливою є здатність інтегрувати інноваційні процеси у загальну систему управління, що дозволяє уникнути фрагментарного характеру інноваційної діяльності та забезпечити її системність і координацію з іншими функціональними процесами.

Методичні підходи до формування інноваційної стратегії передбачають комплексний і системний аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, оцінку інноваційного потенціалу підприємства, визначення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, розробку ефективних механізмів реалізації та регулярний контроль результатів. Такий підхід дозволяє підприємствам об'єднати стратегічне планування та інноваційні процеси, що забезпечує сталий розвиток і формування довгострокових конкурентних переваг.

Практична реалізація інноваційної стратегії потребує не лише інтеграції інновацій у систему управління підприємством, але й розвитку інноваційної культури, активного залучення персоналу, використання сучасних цифрових технологій, а також запровадження ключових показників ефективності для оцінки впливу інновацій на результати діяльності. Особливе значення набуває впровадження механізмів комерціалізації інновацій, що забезпечує перетворення науково-технічних ідей у реальні економічні результати та конкурентні переваги. Поглиблення теоретичних основ інтеграції інноваційної стратегії у систему стратегічного управління підприємством, зокрема розробка моделей взаємозв'язку між інноваційними процесами та конкурентними перевагами. Розробку практичних методик оцінки ефективності інноваційної стратегії, включно з використанням цифрових інструментів та аналітики великих даних для контролю і прогнозування результатів. Вивчення впливу цифрової трансформації на формування та реалізацію інноваційних стратегій, що дозволить підприємствам адаптуватися до швидких технологічних змін та глобалізації ринку. Дослідження організаційних та культурних аспектів, які сприяють розвитку інноваційної культури, мотивації персоналу та формуванню внутрішніх механізмів підтримки інноваційних ініціатив. Аналіз впливу інновацій на конкретні показники конкурентоспроможності (ринкова частка, прибутковість, лояльність клієнтів, швидкість виходу на нові ринки), що дозволить більш точно обґрунтувати економічну доцільність впровадження інновацій. Таким чином, інноваційна стратегія є не лише теоретичною категорією, але й практичним інструментом підвищення конкурентоспроможності підприємства. Подальші дослідження у цьому напрямі дозволять створити комплексну систему управління інноваційною діяльністю, що забезпечить підприємствам гнучкість, стійкість і ефективність у сучасному ринковому середовищі.

Література

1. Амоша О. І., Саломатіна Л. М. Інноваційний розвиток промислових підприємств у регіонах: проблеми та перспективи. *Економіка України*. 2017. № 3(664). С. 20–34.
2. Гріщенко А. В. Концептуальні засади формування стратегії інноваційного розвитку хлібопекарської промисловості України. *Ефективна економіка*. 2024. № 12. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.12.85>
3. Інноваційна теорія Йозефа Шумпетера: сучасне звучання економічних та управлінських ідей: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. К.: Київський НУ імені Тараса Шевченка, 2012. 334 с.
4. *Інноваційна Україна 2020* : національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. ; НАН України. К., 2015. 336 с.
5. Капінос Г., Ларіонова К. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства як основа забезпечення його конкурентоспроможності. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, № 338(1). С. 564–573. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-83>
6. Матриця Ансоффа: комплексний підхід до бізнес-стратегії. URL: <https://itez.com.ua/blog/ansoff-matrix-business-strategy.html> (дата звернення: 12.03.2026).
7. Мельник Ю.М. Інноваційна стратегія підприємства як джерело його конкурентних переваг. *Економіка харчової промисловості*. 2015. № 4. Т. 7. С. 67–72.
8. Опалько В. В., Дроботова М. В., Сологуб М. П. Інноваційні стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства в умовах глобальних ринкових змін. *Економічний простір*. 2024. № 195. С. 122–129. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.195.122-129.17>

9. Тюхтенко Н. А. Управління конкурентоспроможністю в інноваційній стратегії підприємства. *Economic synergy*. 2022. Iss. 4. С. 118–128. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2022-4-9>

10. Чухно А. А. Модернізація економіки та економічна теорія. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2012. № 2 (13). С. 149–155.

References

1. Amosha, O. I. and Salomatina, L. M. (2017), “Innovative development of industrial enterprises in the regions: problems and prospects”, *Ekonomika Ukrainy*, vol. 3(664), pp. 20–34.

2. Hrischenko, A. V. (2024), “Conceptual principles of formation of the strategy for innovative development of the bakery industry of Ukraine”, *Efektivna ekonomika*, vol. 12. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.12.85>

3. KNU (2012), *Innovatsijna teoriia Jozefa Shumpetera: suchasne zvuchannia ekonomichnykh ta upravlins'kykh idej: Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Joseph Schumpeter's Innovation Theory: Modern Sounding of Economic and Management Ideas]*, KNU imeni Tarasa Shevchenka, Kyiv, Ukraine.

4. Hejts, V. M. (2015), *Innovatsijna Ukraina 2020 [Innovative Ukraine 2020]*, NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

5. Kapinos. H. and Larionova. K. (2025), “Strategic Management of Innovative Development of an Enterprise as a Basis for Ensuring Its Competitiveness”, *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, vol. 338(1), pp. 564–573. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-83>

6. itez.com.ua (2026), “Ansoff Matrix: A Comprehensive Approach to Business Strategy”, available at: <https://itez.com.ua/blog/ansoff-matrix-business-strategy.html> (Accessed 12.03.2026).

7. Melnyk, Y.M. (2015), “Innovative strategy of the enterprise as a source of its competitive advantages”, *Ekonomika kharchovoi promyslovosti*, vol. 4 (7), pp. 67-72.
8. Opal'ko, V. V., Drobotova, M. V. and Solohub, M. P. (2024), “Innovative strategies for managing the competitiveness of an enterprise in the context of global market changes”, *Ekonomichnyj prostir*, vol. 195, pp. 122–129. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.195.122-129.17>
9. Tiukhtenko, N. A. (2022), “Competitiveness management in the innovative strategy of an enterprise”, *Economic synergy*, vol. 4, pp. 118–128. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2022-4-9>
10. Chukhno, A. A. (2012), “ Modernization of the economy and economic theory ”, *Yevropejs'kyj vektor ekonomichnoho rozvytku*, vol. 2 (13), pp. 149–155.

Отримано редакцією журналу / Received: 14.04.26

Прорецензовано / Revised: 20.04.26

Дата публікації / Published: 23.04.26